

De asupra trecutului. Exemple de arheologie aeriană la siturile epocii fierului din regiunea Nistrului de Mijloc*

CZU: 902.4"638"(282.247.314)

Aurel ZANOCI

 0000-0002-3236-7582

Veaceslav SPRINCEAN

 0000-0001-6719-7387

Mihail BĂȚ

 0000-0001-6642-2888

Interesul pentru fotografia aeriană în arheologie se manifestă încă din a doua jumătate a secolului XIX. Primele imagini ale unui sit arheologic au fost realizate în anul 1874, la Persepolis (Iran). În Europa, primele fotografii aeriene datează din anul 1899, fiind făcute la Forumul roman (Italia). La început, fotografiile erau efectuate din baloane cu aer cald, iar după cel de-al Doilea Război Mondial, acestea au început să fie realizate din avioane de mici dimensiuni. În ultimii ani, cele mai populare aparate de zbor pentru efectuarea prospecțiunilor aeriene devin platformele UAV.

Pe teritoriul Republicii Moldova, zborurile cu scop de prospectare arheologică au început să fie efectuate abia în ultimul deceniu. Deși, anterior, fotografii aeriene au fost realizate în scopuri militare și geodezice, iar cele obținute în anul 1967 au fost utilizate pentru prima dată în cercetarea arheologică. Ca urmare a studierii acestor imagini, K.V. Shishkin reușește să evidențieze, în raioanele de nord ale republicii, mai multe situri din epoca eneolitică și din epoca bronzului, precum Petreni, Odaia-Miciurin, Sofia ș.a. Fotografiile achiziționate în anul 1984 și analizate de V. Bicbaev au confirmat prezența așezărilor menționate anterior și au condus la identificarea unor situri noi – Nicoreni, Ochiul Alb ș.a.

În regiunea Nistrului Mijlociu, primele încercări de fotografiere aeriană din dronă a unui sit arheologic (Saharna Mare) au fost realizate în anul 2018, cu implicarea specialiștilor laboratorului „Fizica Mediului și Modelarea Sistemelor Complexe” (Universitatea de Stat din Moldova). În anii următori, prospectarea aeriană a siturilor arheologice capătă un caracter interinstitu-

---

* Cercetare realizată în cadrul proiectului 20.80009.1606.14 „Patrimoniul arheologic din epoca fierului în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică”.

țional internațional, fiind implicați cercetători de la Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (România) și Universitatea Philip din Marburg (Germania). Ca urmare a acestor eforturi comune, au fost efectuate prospecțiuni aeriene în spații cu un potențial arheologic ridicat din microzonele Saharna și Horodiște-Țipova, precum și în bazinul râului Ciorna.

Aici au fost realizate atât fotografii oblice, cât și verticale ale locurilor unde sunt concentrate, în special, fortificații din epoca fierului (Saharna Mare, Saharna Mică, Cogâlniceni, Horodiște, Glinjeni „La Șanțuri” ș.a.).

Fotografiile oblice au scos în evidență traseul amenajărilor defensive și modul de gestionare a spațiului locuit. Iar procesarea fotografiilor verticale prin intermediul aplicațiilor Pix4Dmapper și Agisoft Metashape a permis modelarea 3D a peisajului și generarea modelelor numerice digitale (DEM) ale suprafețelor. Pe acestea se distinge clar relieful zonelor unde au fost amplasate fortificațiile getice, precum și vestigiile construcțiilor defensive, utilizate la apărarea lor.